

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

לפני כבוד השופטת אסתר שטמר

המבקשים

1. ולאד גורשומוב
2. ניר מורדוך
3. עדי קלאוס

ע"י ב"כ עוד רונן עדיני, עו"ד אפי שאשא ועו"ד צבי היימן

נגד

המשיבות

1. וויז אייר הונגריה Wizz Air Hungary

ע"י ב"כ עו"ד שירלי קציר ועו"ד אמיר ורון

2. אוקריין אינטרנשיונל איירליינס Ukraine International Airlines

3. לוט פוליש איירליינס LOT Polish Airlines

ע"י ב"כ עו"ד אילן וינדר ועו"ד אסף שפירא

פסק דין בענין המשיבה מס' 1

והחלטה בדבר אישור התובענה הייצוגית בענין המשיבה מס' 3

1
2 בקשה לאישור תובענה ייצוגית, בטענה שהמשיבות ("וויז" "אוקראין" ו"לוט"), חברות תעופה
3 זרות, אינן משיבות את מיסי הנמל שהן גובות מן הנוסעים במקרה שבעל כרטיס טיסה לא טס מכל
4 סיבה שהיא, למרות חובתן לעשות כן מיזמתן. עוד נטען כי המשיבות נמנעות מלהודיע ללקוחותיהן
5 על זכותם לקבל את מסי הנמל ששלמו וחברות התעופה לא העבירו לרשות שדות התעופה.
6
7 בשל המלחמה בין רוסיה לבין אוקראינה בקש בא כוחה של אוקראין להאריך את המועד להגשת
8 סיכומיה עד לאחר סיום המלחמה, ב"כ המבקשים הסכים לכך, והבקשה נענתה (החלטה מיום
9 28.3.2022). פסק הדין וההחלטה יתייחסו רק למשיבות 1 ו-3.

רקע וטענות הצדדים

- 12 1. המבקשים טענו כי בישראל וברוב ארצות העולם משלם הנוסע את מסי הנמל ביחד עם
- 13 התשלום עבור כרטיס הטיסה, אך מסי נמל מועברים לרשות רק עם הטיסה בפועל. אם מסיבה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

1 כלשהי לא יצאה הטיסה לפועל, ודמי הנמל לא הועברו לרשות המתאימה, הם נותרים בידי
2 חברת התעופה. למרות שחברת התעופה מחזיקה בכספים בנאמנות עבור הלקוחות, היא אינה
3 מחזירה לנוסעים את הכספים מיזמתה, אינה מעבירה להם את מסי הנמל בכלל, ונמנעת
4 מלהודיע ללקוחות על זכותם להשבה. בבקשת האישור נטען כי המשיבות חרגו מן השליחות
5 שהטיל עליהן הדין וגביית מסי הנמל, והפרו חובות נאמנות כלפי חברי הקבוצה. עוד נטען כי
6 המשיבות הטעו את חברי הקבוצה בעניינים מהותיים לעסקה, וכך עוולו כלפיהם לפי חוק הגנת
7 הצרכן, תשמ"א-1981. ועוד נטען כי המשיבות התעשרו שלא כדין על חשבון חברי הקבוצה. כמו
8 כן, כי פעלו בניגוד לחובתן על פי החוזה. המבקשים הוסיפו וטענו כי התנאים המתייחסים
9 להעדר השבה הם תנאים מקפחים בחוזה אחיד, שיש לבטלם. ועוד נטען לרשלנות ולהפרת חובה
10 חקוקה.

11 בשלב הדיונים והסיכומים בבקשת האישור נסמכה הטענה המשפטית העיקרית של המבקשים
12 על החלטת כב' השופט ע' גרוסקופף בשבתו בבית משפט זה בת"צ (מחוזי מרכז) 15049-01-15
13 אסף כהן נ' אל-על (10.9.2019) ("כהן נ' אל על"), שדנה בעיקרה בחובות נאמנות של חברת
14 התעופה בהחזיקה מסי נמל שלא שולמו, ובעשיית עושר ולא במשפט.

15
16 המבקשים בקשו לאשר את הקבוצה, שמורכבת משני תתי קבוצות:

17 (1) נוסעים שביטלו את טיסתם ואשר המשיבות לא השיבו להם את מסי הנמל
18 ששולמו על ידי הנוסעים;

19 (2) נוסעים שהחמיצו את טיסתם והמשיבות לא השיבו להם את מסי הנמל בעבור
20 המקטעים שבהם לא התייצבו הנוסעים".

21
22 2. כל המשיבות טענו כי מסי הנמל שונים ממדינה למדינה, אך הסכימו כי ברוב מדינות העולם
23 משולמים מסי הנמל על בסיס הטסה בפועל. מכל מקום, גם בישראל, חובת תשלום המסים
24 מוטלת על המוביל האווירי ולא על הנוסע, לטענתן.

25
26 3. קיים הבדל משמעותי בין וויז לבין המשיבות האחרות: וויז טענה כי אינה גובה מסי נמל בנפרד
27 ממחיר הכרטיס, ועל כן אינה חייבת בהשבת כל סכום שהוא. לפי תנאי התובלה שלה, המהווים
28 הסכם בינה לבין רוכשי הכרטיסים, אין היא מחזירה את דמי הכרטיס כאשר הטיסה בוטלה
29 מכל סיבה שהיא. לטענתה, המודל העסקי שלה מבוסס על מחירי טיסה נמוכים במיוחד,
30 ורווחים מן השרותים הנלווים שהיא מוכרת. מחירי הכרטיס יכולים להיות נמוכים אף מגובה
31 מסי הנמל. אין היא גובה את מסי הנמל בנפרד, ועל כן אין מדובר בהחזקת כספים של אחר.
32 לתמיכה במודל העסקי שעליו הוצהר בתשובה הובאה חו"ד של מר מנחם פרלמן.

33 וויז טענה גם להחלת החוק ההונגרי בענייננו: ראשית, משום שהדין הישראלי אינו חל על חברת
34 תעופה זרה שאין לה נציגות בישראל; ושנית, מכח תניית ברירת דין בתנאי התובלה של וויז.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

- 1 עוד טענה וויז כי המבקש אינו מתאים לשמש מבקש ייצוגי, משום שטיסתו בוטלה על ידי וויז
2 בשל תנאי מזג האוויר, והוא היה זכאי להשבה מלאה של מחיר הכרטיס, או לטיסה חלופית, או
3 לקבלת זיכוי, ובחר שלא להודיע אלו מן החלופות מתאימה לו.
4
- 5 .4. **אוקראיין ולוט טענו** כי הן משיבות את מסי הנמל במקרה המתאים למי שפנה ובקש את ההשבה,
6 וכי גם במקרה של המבקשים ניסו לעשות כן, אך המבקשים סירבו לקבל את התשלום. לוט
7 טענה כי המבקש (המבקש מספר 3 שרכש ממנה את כרטיסי הטיסה, מר עדי קלאוס) סיכל את
8 ההשבה, כיוון שהגיש את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית תוך 5 ימים מיום שפנה אליה
9 בדרישה להשבה.
- 10 לוט טענה כי מחיר כרטיסי הטיסה הוא מחיר כולל, שמפורטים בו גם מסים, אגרות והיטלים,
11 לרבות חיובים "פנימיים" שהן עצמן מטילות.
12 להסתמכות של המבקשים על ההחלטה בענין **כהן נ' אל על** טענו המשיבות 2 ו-3 כי אין מדובר
13 בפסיקה מחייבת; כי נפלו בה טעויות; כי לא נקבעה בה חובת השבה אקטיבית; וכי נראה כי
14 האישור נבע מכך שאל על טענה טענות סותרות, והיה צורך לברר את הטענות בשלב הבא של
15 הדיון. עוד נטען כי קדמה לענין כהן נ' אל על פסיקת בית המשפט (כב' השופטת ע' ברון בשבתה
16 בבית המשפט המחוזי בתל אביב) בת"א (מחוזי ת"א) 1928/04 **הרב שלום צדוק נ' אל על נתיבי**
17 **אוויר לישראל בע"מ** (24.9.2007), שם אושרה הפרקטיקה המסחרית שלא אימצה חובת גילוי
18 אקטיבית. חברות התעופה שפעלו לפי אותה פרקטיקה שאושרה בפסיקת בית המשפט מוגנות
19 מפני תביעה לפי סעיף 6 בפקודת הנזיקין והפסיקה בעקבותיו, כך המשיבות.
20
- 21 .5. לוט הוסיפה וטענה כי רוב הכרטיסים לטיסותיה – 68% - נמכרים ע"י סוכנויות נסיעות, כך
22 שאין לה יחסים חוזיים ישירים עם הנוסע, ונוסעים אלו אינם בגדר חברי הקבוצה. הסוכנויות
23 הן שחייבות לגלות את פרטי העסקה, ומערכת ההפצה שלהן כוללת תזכורת של לוט לסוכנים,
24 לבדוק ולהחזיר את מסי הנמל.
- 25 לקוחות שמודיעים מראש כי לא יתייצבו לטיסה זוכים לבדיקה פרטנית, ובהתאם מוחזרים גם
26 מסי הנמל. מקרים אלו צריכים להיות מוחרגים מגדר בקשת האישור.
27 במקרים שבהם נוסע אינו מתייצב לטיסה, כרטיס הטיסה שלו נותר פתוח לתקופה מסוימת,
28 בד"כ לשנה, שבה ניתן לעשות בו שימוש או לבקש חזר. השבת מסי הנמל כמוה כביטול כרטיס
29 זה, והיא עלולה לפגוע בלקוח, שלא יוכל עוד לערוך שינויים בכרטיס.
30
- 31 .6. המשיבות הכחישו את טענת המבקשים כי קיימת זכות להשבה אוטומטית של מסי הנמל, אם
32 הטיסה בוטלה מכל סיבה שהיא. להיפך, לטענתן אין זכות לקבלת מסי הנמל ששולמו, אלא אם
33 ולאחר שהלקוח פנה ובקש זאת, וחברת התעופה בדקה את בקשתו ומצאתה ראויה, ואף מצאה
34 כי אין ללקוח כל חיוב כלפיה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

1

2 7. כל המשיבות טענו כי אין מקום לתביעה ייצוגית, וכי המבקשים אינם יכולים לייצג את
3 הקבוצה. לוט טענה בקשר למבקש 3 כי לא ידע את פרטי התביעה, את סכום התביעה, מי הזמין
4 את הכרטיסים וכיצד, אם פנה לסוכנות הנסיעות לאחר הטיסה, ועוד כהנה וכהנה, מה שעושה
5 אותו בלתי כשיר להיות מייצג של הקבוצה, לדעתה.

6

7

דין

8 8. לשם אישור התובענה הייצוגית לפי חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006, נדרשת הבקשה
9 לעמוד בדרישות סעיפים 3, 4 ו-8 בחוק תובענות ייצוגיות.

10 השאלות הרלוונטיות לענייננו נוגעות בעיקר לעילת התביעה הנטענת של הקבוצה ועילת
11 התביעה של המבקשים עצמם, ואם הם יכולים לייצג את הקבוצה (שאלה שעולה הן לגבי מבקש
12 1 ("גורשומוב") הן לגבי המבקש 3 ("קלאוס").

13 לאור ההחלטה בענין כהן נ' אל על קשה לקבוע, לפחות לגבי לוט, כי אין אפשרות סבירה
14 שהשאלות תוכרענה לטובת הקבוצה. שהרי מותב אחד כבר החליט כי בנסיבות דומות קמה
15 אפשרות סבירה כזו. למרות האמור – אדון בבקשה לכתחילה, וראשית בטענות המשותפות לכל
16 המשיבות.

17

18 9. חוק רשות שדות התעופה, תשל"ז-1977 מסמיך את שר התחבורה להתקין תקנות בדבר תעריפי
19 השימוש בשדות התעופה (סעיף 29(א)). מכוחו הותקנו תקנות רשות שדות התעופה (אגרות),
20 תשנ"א-1991, אשר קובעות לענייננו כי הבעלים של כלי הטיס ישלם "אגרת שירותי נוסע נכנס"
21 (תקנה 10), וכי נוסע יוצא ישלם "אגרת נוסע יוצא" (תקנה 13(א)). התקנות הטילו על חברות
22 התעופה חובה לגבות אותה אגרה, ולהעבירה לרשות (תקנות 13(ג), 13(ד)), שאם לא כן ישלמה
23 בעצמן.

24 בפועל חברות התעופה הן שמשלמות את האגרות.
25 כאמור, טענות המבקשים נשענות על החלטה בדבר אישור תובענה ייצוגית בענין כהן נ' אל על.
26 שם אבחן השופט גרוסקופף בין האגרות השונות, באופן שהחלטה חלה על "מיסי נמל" שהן
27 אגרות הנוסע היוצא (שם, בפסקה 10). אבהיר כי הניתוח המשפטי שערך השופט גרוסקופף
28 בשלב אישור התובענה הייצוגית מקובל עליי בכל הנוגע לאפיון החזקת הכספים בנאמנות, ולכך
29 שאי השבתם מהווה עשיית עושר ולא במשפט. אין צורך לחזור על כל ההילוך המשפטי,
30 והמעוניין יפנה למקור. כמובן, גם בהחלטה זו אין מדובר אלא באישור התובענה הייצוגית.

31

32 10. המבקשים טענו כי כאמור בפסק הדין, יש לראות בכספי מסי הנמל משום סכומים שחברות
33 התעופה גובות בשליחות הרשויות, ומחזיקות בהם בנאמנות עבור תשלום המס. ככל שאין

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

1 משלמות את המסים (והיעדרות מטיסה מביאה לכך שכספי המסים של אותה טיסה לא
2 ישולמו) – הרי הן מחזיקות כספים לא להן, שמוחזקים בנאמנות, ומשתמה מטרת הנאמנות יש
3 להשיבם למשלם, הנוסע. על סמך האמור בהחלטה בענין כהן נ' אל על טוענים ב"כ המבקשים
4 כי **מס הנמל הוא רכיב נפרד ועצמאי ממחיר כרטיס הטיסה**, שחברת התעופה גובה עבור
5 הרשות. ככל שאינו מועבר לרשות, הרי הוא מוחזק בשליחות הנוסע ובנאמנות עבורו, ללא כל
6 תנאי, ועל כן קמה חובה להשיבו לנוסע.

7
8 11. המשיבות טענו כי המבקשים קוראים את פס"ד כהן נ' אל על שלא כהלכה: לא נאמר שם
9 שקיימת חובת השבה אקטיבית, אף לא נקבע שיש חובה להודיע לנוסעים את דבר זכאותם
10 להשבת מיסי הנמל. אמנם נאמר שלנוסע זכות משפטית להשבה, שאינה תלויה בפניה לחברת
11 התעופה, אך לא נקבע שיש לחברת התעופה חובה להשבה אקטיבית, ובמילות פסק הדין:
12 **"חבות ההשבה היא עניין אחד, ודרכי מימושה הם עניין אחר"** (כהן נ' אל על, בפסקה 42).
13 מכל מקום, שם דובר באל על, שהיא חברת תעופה ישראלית, ולא נדונו השאלות המתיחסות
14 לחברות תעופה זרות

15 וויז הוסיפה כי פס"ד כהן נ' אל על תומך בגישתה שלפיה במקום שלא הוצג ללקוח סכום נפרד
16 שהוא משלם עבור המס, כי אם מחיר כרטיס שלם, אין היא מחזיקה בכל סכום בנאמנות.

17
18 12. המשיבות טענו כי אין מדובר בשליחות, ולא מדובר בפעולה עבור הלקוח, משום שהחוק הוא
19 שקובע את חובת תשלום המס, והטיל אותה על חברת התעופה. לא ראיתי לקבל עמדה זו, בשים
20 לב למלותיה הברורות של תקנה 13(א) שמטילות את חובת התשלום על הנוסע (ראו גם: כהן נ'
21 אל על, בפסקה 10). יש לדחות גם את טענתן הכללית של המשיבות, שלפיה כיוון שמדובר
22 בעסקה חוזית, דיני השליחות לא חלים עליה.

23 בענין כהן נ' אל על נקבע לענין זה:

24 **"...ודוק, חובתו של בעל כלי הטיס לשלם את אגרת הנוסע מכיסו על פי תקנה**
25 **13(ג) לתקנות האגרות קמה רק במקרה בו כשלה בביצוע חובתה כמנגנון**
26 **הגבייה ("לא גבה בעל כלי טיס את אגרת הנוסע היוצא כאמור בתקנת משנה**
27 **(א) או (ב), ישלם את האגרה בעל כלי הטיס"), וזאת בדומה לחובתו של מנכה**
28 **במקור לשלם את סכום המס במקרה של מחדל מלנכות במקור (סעיף 167**
29 **לפקודת מס הכנסה). מכאן שאין בחובה זו כדי להפוך את בעל כלי הטייס למי**
30 **שנושא בחובה לתשלום אגרת הנוסע, להבדיל ממי שנושא בחבות לקיים את**
31 **המנגנון המבטיח את גבייתה מהנוסע" (פסקה 33).**

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

1 באשר לחובת הנאמנות שחבה חברת התעופה בסכומים ששולמו לה כמיסי נמל, ולכך
2 שאחזקתם בידיה מהווה עשיית עושר ולא במשפט, מקובלים עליי הדברים שנכתבו בענין כהן
3 נ' אל על, כך:

4 "לא זו אף זו, מאחר שחברת התעופה מהווה ביחס לאגרת הנוסע רק חלק
5 ממנגנון הגבייה עבור רשות שדות התעופה, הרי שהחזקתה בכספים הללו
6 איננה כבעלים, הרשאי לעשות בהם כרצונו, אלא כנאמן של הזכאי לתשלום
7 (קרי, רשות שדות התעופה) הנושא בחובה הראשונית להעבירם לזכאי
8 לתשלום (והשוו לפסיקה אשר קבעה כי סוכני נסיעות מחזיקים בכספים
9 ששילמו הנוסעים בעבור כרטיסי הטיסה כנאמנים של חברות התעופה. המ'
10 (מחוזי ת"א) 12844/86 אל-על נתיבי אויר לישראל בע"מ נ' בלס,
11 רו"ח, [פורסם בבנו] פ"מ תשמ"ט(1) 45 (1986). לפסיקה נוספת בנושא ראו
12 דניאל פרידמן ואלרן שפירא בר-אור דיני עשיית עושר ולא במשפט כרך ב
13 1254 הערה 77 (מהדורה שלישית, 2017) (להלן: "פרידמן ושפירא, עשיית
14 עושר, כרך ב")). במצב דברים זה, אם נכשלה מטרת תשלום הכספים, הרי
15 שנראה כי נוצרת נאמנות (המכונה בדין האנגלי נאמנות נובעת (Resulting
16 Trust) לטובת המשלם, ועל כן ממועד כישלון המטרה ואילך הכספים
17 מוחזקים בידי חברת התעופה כנאמן עבור הנוסע (ראו פרידמן
18 ושפירא, עשיית עושר כרך ב, עמודים 1074, 1255-1256. לדוקטרינת
19 ה"נאמנות הנובעת" ראו גם פסק דיני בת"א (מרכז) 12-06-19694 מזרחי
20 טפחות חברה לנאמנות בע"מ נ' חברת החשמל בע"מ, [פורסם בבנו] פסקאות
21 53 – 55 (5.11.2015))."

(ענין כהן נ' אל על, בפסקה 35)

23 אם כן, החזקת הכספים בנאמנות ואי השבתם בהתאם לתנאי הנאמנות מקימה את עילת
24 עשיית עושר ולא במשפט (כהן נ' אל על, פסקאות 34-36, ומראי המקום שם).

25
26 13. המשיבות הוסיפו וטענו כי החלטת האישור בענין כהן נ' אל על אינה מחייבת, וממילא אינה
27 סופית אף באותו תיק, שכן בהחלטת אישור מדובר. לעומת זאת, בענין הרב צדוק שנפסק קודם
28 לכן, נדחתה תביעה ייצוגית דומה, וזהו הדין החל. לא זו בלבד שיש לקבוע את הדין לפיו, אלא
29 שפעולה לפיו מעמידה למשיבות מגן מפני תביעה כאמור בסעיף 6 בפקודת הנוזיקין.
30 תמהני: בענין כהן נ' אל על הובהר במפורש מדוע ההחלטה בענין הרב צדוק לא חסמה את
31 דרכה של התביעה בענין כהן: בית המשפט בענין הרב צדוק הבהיר כי עילות התביעה שם נגעו
32 לעילות חוזיות ומדיני הגנת הצרכן בלבד. ואילו ההחלטה בענין כהן מושתתת על דיני הנאמנות
33 (שם, פסקאות 27-24). בקשר להגנת סעיף 6 בפקודת הנוזיקין נאמר שם:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

1 " ... הסתמכות על הרשאה חוקית שעדיין עומדת לנתבע לא תקים לרוב חבות
2 בדיני עשיית עושר ולא במשפט, מהטעם שהרשאה שכזו משמעה, במקרה
3 הרגיל, שההתעשרות היא על פי זכות שבדין, באופן השולל חבות בדיני עשיית
4 עושר ולא במשפט. מכאן שבמצבים אלה אין צורך בסעיף 6 לפקודת
5 הנזיקין על מנת לפטור מחבות בדיני עשיית עושר ולא במשפט". (השוו רע"א
6 729/04 מדינת ישראל נ' קו מחשבה בע"מ, [פורסם בנבו] פסקאות 12-15
7 (26.04.2010)). לעומת זאת, הסתמכות על הרשאה חוקית שכשלה או שהייתה
8 מדומה מלכתחילה עשויה להצדיק מתן פטור מאחריות לנזק שנגרם, אך אין
9 כל טעם שתצדיק הותרת רווח בלתי מוצדק בידי הזוכה. לפיכך במצבים אלה
10 אין הצדקה להחלת סעיף 6 לפקודת הנזיקין על התביעה להשבת טובת
11 ההנאה שהופקה ללא עילה. בין כך ובין כך – אין להחיל את ההגנה הנזיקית
12 הקבועה בסעיף 6 לפקודת הנזיקין בתחום דיני עשיית עושר ולא במשפט
13 (השוו דניאל פרידמן ואלרן שפירא בר-אור דיני עשיית עושר ולא במשפט
14 כרך א' 143-147 (מהדורה שלישית, 2015) (להלן: "פרידמן ושפירא, עשיית
15 עושר, כרך א'")).
16 (עניין כהן נ' אל על בפסקה 27).

17 14. אם כן, במקום שהנוסע שלם את אגרת הנוסע היוצא לחברת התעופה, וזו לא העבירה את
18 כספי האגרה לרשות – אלו כספים שהיא מחזיקה בהם בנאמנות עבור הנוסע. ככל שלא שלמה
19 אותם לרשות וגם לא השיבה אותם לנוסע, מדובר בעשיית עושר ולא במשפט.
20
21 15. בקשת האישור מתייחסת למיסי הנמל שמשלם הנוסע לכל נמל תעופה, אך לא ברור שניתן
22 להתייחס לכל תשלום לרשות מחוץ לישראל: ראשית, בסיס החיוב הוא לפי חוק רשות שדות
23 התעופה, אשר חל כמובן רק על החיוב לרשות שדות התעופה בישראל. שנית, הגם שמתצהירי
24 המשיבות ניתן ללמוד כי ברוב נמלי התעופה הפרקטיקה דומה, ולכן לכאורה מוחזקים בידי
25 חברות התעופה כספים שאמורים היו להשתלם לרשויות הזרות – לא הובאו ראיות בדבר אופן
26 הפעולה של חברות התעופה או של רשויות התעופה בנמלים הזרים, אף לא בדבר הדין החל על
27 כספים כאלו, ככל שפעילות המשיבות ורשויות התעופה דומים. באופן מיוחד לא הובאו ראיות
28 להתייחסות הדינים הזרים לסכומים ששולמו ולא הועברו לתעודתם.
29
30 16. לא ראיתי להחיל את חזקת שוויון הדינים בהקשר זה, כבקשת ב"כ המבקשים בפסקאות 79,
31 104 – 112 בתשובת המבקשים לתשובת המשיבות לבקשת האישור.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

1 דין הוא כי חזקת שוויון הדינים תופעל במקום שקיימת אי בהירות בקשר לדין הזר (ע"א
2 6796/97 ברג יעקב ובניו (רהיטים) בע"מ נ, Berg East Imports Inc. נד(1) 697, 706 (2000),
3 ולא סביר להחילה לטובת המבקש במקום שנמנע מלנסות ולהביא ראיה בענין זה. לא אי
4 בהירות כאן, כי אם העדר ראיה.

5
6 17. הגם שמקובלת עליי עמדת השופט גרוסקופף בענין כהן נ' אל על בחלקה העיקרי, המתייחס
7 לחובת הנאמנות וההשבה, בענייננו לא אוכל בשלב זה להצטרף לעמדתו כי הדין הישראלי יחול
8 גם על מסי נמל שאמורים היו להשתלם לרשויות חו"ל (פסקה 37 רישא). יודגש כי שם עמדה
9 לפני בית המשפט הודאת אל על בחובתה להשיב את כל מסי הנמל, לרבות אגרות חו"ל, מה
10 שאין כן בענייננו. אני סבורה כי יכולה להיות חשיבות לעמדת הדין הרלבנטי הן באשר לחובה
11 שהוא מטיל לשלם את מסי הנמל שלו, הן באשר להתיחסותו לסכומים שלא שולמו
12 ולדוקטרינות משפטיות של שליחות, נאמנות, ועשיית עושר (ראו גם ענין אל על, בסיפא של
13 פסקה 37).

14 התוצאה היא, שבהעדר ראיה בדבר אופן הפעולה של המשיבות בנמלי התעופה הזרים
15 והתייחסות הדינים הזרים לכך – **אישור התובענה הייצוגית בענייננו לא יחול על מסי נמל**
16 **ששלם נוסע לרשות שאינה רשות שדות התעופה בישראל.**

17
18 18. כאן נפרדות דרכי התביעה נגד כל אחת מן המשיבות וויז ולוט, משום שהתמונה העובדתית
19 השונה שעלתה מן הראיות תביא גם לתוצאה שונה כלפי כל אחת מהן.
20

פסק דין בענין וויז

21
22 19. עיקר טענות וויז הן כי המבקש אינו יכול לייצג את הקבוצה, משום הנסיבות המיוחדות שארעו
23 בעניינו; כי אינה גובה מסי נמל בנפרד ממחיר הכרטיס, וכי לכן אינה מחזיקה בהם בנאמנות;
24 כי לפי ההסכם בינה לבין הנוסעים יחול על ההתדיינות החוק ההונגרי, אך לא הובאה ראיה לו;
25 וכי ענייננו אינו מתאים לשמש תובענה ייצוגית.
26 אין צורך לדון בדין החל ובטענות הצדדים לעניין זה, משום שגם לו יחול הדין הישראלי –
27 תידחה בקשת האישור כלפי וויז מן הטעם העיקרי שהמבקש מס' 1, מר גורשומוב, אינו יכול
28 לייצג את הקבוצה שהוא מתיימר לייצג.

29
30 20. המקרה של מר גורשומוב שונה בנסיבותיו מאלו שמוגדרים בהגדרת הקבוצה: נוסעים שביטלו
31 את טיסתם או החמיצו אותה. בענייננו וויז היא שביטלה את הטיסה. לפי כללי התובלה של וויז
32 מר גורשומוב היה זכאי להשבה מלאה של מחיר הכרטיס או להטסה מאוחרת יותר לאותו יעד,
33 או לזיכוי בשווי 120% מן הסכום ששלם עבור הכרטיס כולו. בנסיבות אלו אין מדובר במקרה
34 שבו לא הושבו מסי הנמל בלבד. הנושא חשוב לענייננו במיוחד משום קשה להניח שמי שזכאי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

- 1 להחזר מלא יעמוד על קבלת מסי הנמל בלבד. עמדה כזו לא תשרת את האינטרס של המבקש,
2 ועלולה גם לגרוע מזכויותיהם של חברי הקבוצה. משום כך יש להניח שאין קבוצה שעונה על
3 הגדרת הקבוצה בבקשת האישור בנסיבות של ביטול טיסה על ידי וויז. במלים אחרות, מר
4 גורשומוב אינו מייצג ראוי של הקבוצה שבה עסקינן בבקשת אישור זו.
5
- 6 21. וויז צירפה לתצהיר מטעמה את נוסח הפניה לנוסעי הטיסה שבוטלה, ובו האפשרויות השונות
7 לפיצוי. ב"כ המבקש טען כי מדובר במכתב גנרי, וכי לא הוכח שוויז פנתה אל המבקש עצמו
8 במכתב זה, או שהציעה לו באופן אחר את האפשרויות שטענה להן. אלא שלמרות טענת וויז,
9 אין התייחסות בתצהיר מר גורשומוב למכתב כזה, והוא לא נשאל על כך על ידי בא כוחו
10 בחקירה משלימה ראשית או אף בחקירה החוזרת. במלים אחרות, בעינה עומדת הצהרת וויז
11 כי שלחה את המכתב אל מר גורשומוב. אמנם מר גורשומוב טען בחקירתו כי לא היה מודע
12 לזכויותיו, אך התנהלותו מורה אחרת: הוא פנה לעו"ד ארנון (שמורשה לקבל את כתבי בי דין
13 המופנים אל וויז בישראל), נתבקש לפרט את דרישתו הכספית, ולא השיב לכך, אלא פנה לייצוג
14 משפטי. 5 ימים לאחר מכן הוגשה בקשת האישור.
15
- 16 מתוקף העובדות הנ"ל, מר גורשומוב היה זכאי לכאורה לפיצוי מאת וויז לפי הוראות אחרות
17 של ההסכם עם וויז או לפי הוראות חוק שירותי תעופה (פיצוי וסיוע בשל ביטול טיסה או שינוי
18 בתנאיה), תשע"ב-2012, שאינו חלק מעילת התביעה בבקשת אישור זו.
19
- 20 22. כפי שאראה להלן, סבורני שאין לאשר את הבקשה נגד וויז גם לגופה, משום שהתשתית
21 העובדתית שהוצבה אינה מקימה את עילת התביעה הנטענת. על כן לא ראיתי להידרש לבקשת
22 ב"כ המבקש להורות על החלפת מבקש או תיקון באופן אחר.
23
- 24 ניתן ללמוד לענייננו מעע"מ 4190/21 עווד אסכאפי נ' הוועדה המקומית לתכנון פרדס חנה
25 פסקה 2 (7.7.2022), שבו נדון סילוק על הסף של בקשת אישור בהעדר עילה אישית למבקש,
26 והודגש כי במקום שאין למגיש הבקשה עילת תביעה אישית, יש לסלק את התביעה על הסף
27 ללא דיון וללא החלפת תובע מייצג:
- 28 **"...פרשנות אחרת תרוקן את הוראת סעיף 4(א)(1) מתוכן, ותאפשר למעשה**
29 **לכל אדם להגיש כל תביעה ייצוגית, בין אם עומדת לו עילת תביעה אישית ובין**
30 **אם לאו".**
31
- 32 23. וויז טענה כי מודל הפעילות שלה, ששואף למחירי טיסה נמוכים ולרווח שנובע ממכירת
33 שירותים נלווים – תלוי בין השאר בכך שלא תהיה השבה של חלק כלשהו ממחיר הכרטיס,
34 לרבות מסי הנמל. וויז הראתה כי מחיר כרטיס הטיסה עצמו נמוך באופן ממוצע: בשנת 2018

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

- 1 מחירי כ-77% מן הכרטיסים שמכרה היו נמוכים מהעלות הכוללת הממוצעת לנוסע, וכ-55%
2 נמכרו בתעריף נמוך מהעלות המשתנה הממוצעת לנוסע (בעיקר עלויות דלק וחיובי נמל תעופה
3 ואגרות ממשלתיות). התכנית העסקית נשענת על שיעור התייצבות גבוה, שיניב הכנסות גבוהות
4 מרכישת שירותים נלווים (עדות מר רבאסה, שעומד בראש מחלקת פיתוח רשת בוויז, בעמ' 84, 77, 78).
5 לפי עדותו שיעור התפוסה בשנים 2014 – 2018 היה גבוה: 85.7% עד 91.3%, ושיעור
6 ההכנסות ממכירת שירותים נלווים עמד על 35% - 42% (אך אבהיר שאין בידי נתונים
7 השוואתיים לחברות תעופה אחרות, שיבהירו את חשיבות הטענה לענייננו).
- 8 וויז הוסיפה וטענה כי היא מוכרת גם כרטיסים במחירים נמוכים מסכומי מסי הנמל שמושתים
9 על אותה טיסה, אך לא הוכיחה זאת בנתונים (עדות מר רבאסה בעמ' 65 31-24; עדות מר
10 פרלמן בעמ' 87 שורות 5-27, ובעמ' 99 שורה 10).
- 11
- 12 24. **אין די בטענת מודל הפעילות העסקי כדי להימנע מהשבה:** ככל שמדובר בסכום ששילם הנוסע
13 לידי וויז, ונשמר על ידה לצורך תשלום מסי הנמל, אין די בעצם העובדה שוויז סימנה את
14 הכספים באופן אחר, כדי להימנע מהשבה. ברי כי אי השבה של הסכומים מטיבה עם וויז (כמו
15 עם כל חברת תעופה), ללא התחשבות באופן שבו היא עצמה ראתה את ההכנסה. אין צורך
16 בחוות דעת כלכלית לשם כך.
- 17
- 18 25. השאלה הנשאלת אחרת בעיניי, והיא נובעת מאופן הניתוח של הכספים ששולמו לוויז, **אם**
19 **שולמו כמחיר כולל או כמחיר שצובע את מסי הנמל בנפרד מתמחור הכרטיס עצמו.** ככל שמסי
20 הנמל נפרדים, לפנינו עסקה שדומה מאוד לעסקת אל על, ואין סיבה שלא לנתח את הדברים
21 באופן דומה: סכום ששלם לקוח לחברת תעופה עבור מסי נמל, ולא הועבר על ידי חברת התעופה
22 ליעדו – מוחזק על ידה בנאמנות עבור המשלם, ועליה להשיבו. אך בענייננו וויז הראתה כי
23 מדובר בסכום ששולם באופן כולל, וטענה מפורשות כי תשלום מסי הנמל הוא מתוך הכנסותיה
24 כולן, ולא דוקא מיוחד מתוך התשלום עבור כרטיס הטיסה של הנוסע. טענת וויז בדבר אי
25 גביית מסי הנמל מאת הנוסעים כחלק מכרטיס הטיסה נתמכת בשיעור הגבוה של כרטיסי טיסה
26 שנמכר מתחת למחיר העלות הממוצע. במלים אחרות, יש בסיס עובדתי נוסף לטענת וויז כי
27 מסי הנמל שהיא משלמת לרשות אינם סכומים שגבתה מן הנוסעים עבור מס נמל (לפחות לא
28 77% מהם).
- 29
- 30 26. לנוכח העובדה שמש הנמל לכאורה לא נגבה מאת הנוסעים, ודאי לא באופן נפרד ומזוהה - חסר
31 בסיס עובדתי לתמיכה במודל המשפטי של נאמנות. זהו הבסיס העיקרי לבקשת האישור,
32 ואזכיר כי בענין כהן נ' אל על נקבע מפורשות כי "ככל שאל-על תוכיח במסגרת ההליך העיקרי
33 כי מי מהאגרות בגין נוסע אינה חלק ממסי הנמל, דהיינו אין היא מהווה חלק מהסכומים
34 המוצגים לנוסע כמס נמל (taxes) להבדיל מ(Fare), אין מקום לכלול את אותה אגרה בגין

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

- 1 **נוסע במסגרת התובענה** (פסקה 11). אזכיר כי בסיס אחר להשבה, מכח דיני הגנת הצרכן,
2 נדחה על ידי בית המשפט בענין הרב צדוק.
3
- 4 27. המבקש טען כי הנאמנות נוצרת מתוקף החוזה או מתוקף הדין, חובת תשלום מס הנמל. אלא
5 שהחובה להעביר את מסי הנמל מוטלת על המוביל האווירי ללא קשר לשאלה אם גבה אותם
6 מסיים מן הנוסעים אם לאו, מראש או בדיעבד, או אם גבה אותם בכלל.
- 7 ומכח החוזה, במקום שמסי הנמל לא שולמו בנפרד – גם כן אין חובה כזו. על מנת ליצור
8 נאמנות נובעת יש להוכיח כי מסי הנמל שולמו לוויז כנאמנת לתשלום, אלא שכזאת לא הוכח.
9 וויז לא ציינה את רכיבי התשלום בנפרד, וכך אין לדעת מכרטיס הטיסה או מן הקבלה שצרף
10 המבקש כי שילם בכלל סכום כלשהו לצרכי מס נמל. הדבר בולט במיוחד כאשר משווים את
11 הכרטיסים שרכש אצל וויז לאלו שרכש ככרטיסים חלופיים, בארקיע, שבכל אחד מהם מצוין
12 סכום המס בנפרד (נספחים 2-4 לבקשת האישור). כאמור, וויז עיגנה בתנאי התובלה את
13 החלטתה שלא להשיב איזה חלק מעלות הכרטיס לנוסע. תנאי התובלה אושרו גם על ידי הנוסע
14 בעת רכישת הכרטיס. על כן אין לראות את מניעת ההשבה כמנוגדת לחוזה.
15
- 16 משעה שוויז קבעה מחיר כולל, שלא פורק לגורמי הכרטיס, עלויות נוספות ומסי נמל; ומשעה
17 שוויז הצהירה כי לכתחילה ייעדה סכומים אחרים לתשלום המסיים ובשים לב למחירים
18 שבחלקם הגדול אינם עולים על העלויות – אין סיבה שלא לקבל את טענתה העובדתית כי אינה
19 אוחזת בשום סכום ששלם הנוסע בעבור מסי הנמל. מסי הנמל מראש משולמים על ידה מתוך
20 הכנסותיה, בלי שיושתו על הנוסע. כך אין בסיס לטענה המשפטית בדבר שליחות ונאמנות, שהן
21 הבסיס המשפטי לטענת השבת מסי הנמל לפי החלטת השופט גרוסקופף בענין כהן נ' אל על.
22
- 23 28. מסקנתי אינה משתנה לנוכח סעיף 7.2.2. בהסכם התובלה של וויז, שלפיו שמרה לעצמה את
24 הזכות לדרוש מאת הנוסע מסיים חדשים שיוטלו, ככל שיוטלו בין שלב רכישת הכרטיס לבין
25 הטיסה בפועל, וכן תוספת משמעותית למסיים הקיימים. ראשית, הטלת מס חדש אינה מענייננו
26 כלל. שנית, מר רבאסה הצהיר כי וויז לא עשתה שימוש בסעיף זה, ולא סביר שתעשה (עמ' 72
27 שורה 22 עד עמ' 74 שורה 22 בעדותו של מר רבאסה). ושלישית, קשה לבסס אפשרות להעלאת
28 סכום המס כאשר סכום הבסיס אינו ידוע, שהרי וויז מצהירה כי אינה משיתה את סכום המס
29 ישירות על הנוסע. על כן, לא ברור כיצד תוכל להצדיק גביה כלשהיא של תוספת מס לאחר
30 שהלקוח רכש את הכרטיס באופן שלא היה בו ציון למס הנמל.
31
- 32 29. הואיל והמבקש אינו יכול לייצג את עניינה של הקבוצה; והואיל והטענה המשפטית העיקרית
33 מטעם המבקשים מוקשה בנסיבות שוויז הצהירה עליהן – אני דוחה את בקשת האישור כלפי
34 וויז, גם ללא דיון בטענות בדבר הדין החל על החוזה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

1
2 30. בקשת האישור כלפי וויז נדחית, וכך גם תביעתו האישית של המבקש ממנה, בקשר למסי הנמל.

3

4

החלטה בענין לוט

5 31. טענותיהן של אוקראין ושל לוט שונות מהותית מזו של וויז בענין החובה להשיב את מסי הנמל.
6 שתי החברות הסכימו כי מסי נמל ששולמו ע"י נוסע שלא טס ולא הועברו לרשות, עומדים
7 לזכותו אצלן. טענתן היתה שלא מוטלת עליהן חובה להחזיר את המס באופן אקטיבי.
8 המבקשים סברו כי משעה שקמה חובת השבה, על חברות התעופה לבצעה, או לכל הפחות
9 להודיע לכל אחד מן הזכאים להשבה על דבר זכותו זו.

10 כזכור, בשל עכוב ההליכים בענינה של אוקראין מתייחסת החלטה זו לעניינו של המבקש 3
11 וללוט בלבד.

12

13 32. משפט המפתח מדבריה של המצהירה מטעם לוט, קצינת הציות גבי אנייסקה קונרט-דיאלו,
14 הוא, בתרגום שלי: "אנחנו משיבים את המס, אבל אנחנו לא פונים מיוזמתנו אל הנוסע" (עו'
15 130 שורה 16). "We return the taxes, but we don't approach voluntarily the passenger".
16 על כך המחלוקת, והיא נשענת על העובדות הבאות (כולן מתצהיר הגב' קונרט-דיאלו ומעדותה):

17

18 ברוב נמלי התעופה משולמים המסים על בסיס טיסת הנוסע בפועל. בחלקם, כגון בארה"ב,
19 דורשות הרשויות לקבל את המסים מראש, עם הזמנת הכרטיס, ללא קשר לטיסה בפועל. לוט
20 לא נדרשה בשום מדינה אחרת להחזיר מסים באופן אקטיבי כאשר הלקוח הוא שבטל את
21 ההזמנה או לא התייצב לטיסה.

22 רוב הכרטיסים נמכרים ע"י סוכני הנסיעות, ואין ללוט פרטי ההתקשרות עם הנוסע. סוכני
23 הנסיעות אחראים למסירת כל המידע בזמן המכירה, לפי הסכם הסוכנות ולפי כללי יאטא.
24 ברכישה ישירה יקבל הלקוח את המידע מאתר האינטרנט של המשיבה או מאנשי המכירות של
25 לוט.

26

27 בתהליך רכישת הכרטיס באתר האינטרנט של לוט נדרש הרוכש לאשר כי יחולו עליו התנאים
28 הכלליים של חוזה התובלה, לרבות תנאים הקשורים למחיר הטיסה, ביטולים ושינויים. בסעיף
29 5.4 בחוזה התובלה נקבע:

30 "...If a passenger does not use his/her ticket or uses it only partially,
31 relevant fees, charges and taxes shall be refunded to him".

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

1 נטען כי מכך נובע שהלקוח נדרש לפנות ללוט או לסוכן הנסיעות בבקשה להחזר מסים. מסקנה
2 זו נובעת גם מכללי התעופה האזרחית הבריטיים (British Civil Aviation), שבהם נאמר כי
3 אין כלל שמחייב חברות תעופה להחזיר מסים כאשר לקוח מבטל כרטיס. חברות רבות מציעות
4 השבה של המס, אך עלולות לגבות דמי ביטול שיעלו על ההשבה. כרטיסים "גמישים" זכאים
5 להשבה מלאה.

6 ברוב חברות התעופה, בעיקר חברות "רגילות" שאינן חברות low cost, נקבע בתנאי התובלה
7 כי קיימת אפשרות להחזר בהתאם לתנאי הכרטיס, וזו תיבחן עם פניה של הלקוח. הודגש כי
8 למרות שלא חלה עליה חובה, לוט בחרה מטעמים מסחריים להחזיר את המסים, והיא זכאית
9 לקבוע את תנאי ההשבה.

10

11 ככל שלקוח הודיע מראש שלא יתייצב לטיסה, או לא התייצב בפועל – והוא פונה ללוט או לסוכן
12 הנסיעות – הוא זכאי להשבה של דמי הכרטיס ושל ההוצאות הפנימיות של חברת התעופה, לפי
13 תנאי הכרטיס. אך נוסע שלא פנה אל לוט לאחר שלא התייצב לטיסה – כרטיס הטיסה שלו
14 נותר פתוח למשך תקופה של 12 חדשים בדרך כלל. הוא יכול לבקש לנצל אותו אם כללי הכרטיס
15 מאפשרים זאת, ובכפוף לחישוב מחדש של העלות. אם תחויב לוט בהשבת מס הנמל, הדבר עלול
16 להביא לביטול מוחלט של הכרטיס, ועלול לפגוע בנוסעים.

17

18 אשר למבקש עצמו: הוא קנה את כרטיס הטיסה מסוכנות הנסיעות מונה טורס, אחר לטיסה,
19 ולא הורשה לעלות עליה. המבקש פנה לעורך הדין של לוט ולא לסוכנות הנסיעות שלו. לוט
20 בדקה את הנסיבות והורתה למונה טורס להשיב למבקש את מסי הנמל, אך הוא סירב לקבל,
21 משום שכבר העביר את התביעה לעורך הדין (ראו גם תצהיר מונה טורס נספח 13 לתצהיר לוט).

22

23 33. לשאלה העיקרית שעולה בענין לוט, אם חלה עליה חובה להודיע לנוסע על אודות זכותו להשבת
24 מסי הנמל השיבה הגב' קונרט - דיאלו כי התנאים להשבה רשומים בתנאי התובלה, ואין היא
25 חייבת ביותר מכך. מן ההן נלמד הלאו: לוט אינה מודיעה לנוסעים על אודות זכותם.

26

27 34. בניגוד לאמור בסעיף 23 בתצהירה, בחקירתה הנגדית הסכימה הגב' קונרט דיאלו כי בשלב
28 העליה למטוס, פרטי הנוסעים שלא עלו למטוס ידועים לחברת התעופה, למעט הללו שבקשו
29 באופן מפורש לא למסור את פרטיהם. כלומר שבאופן תאורטי ניתן היה לפנות אל הנוסעים
30 ולהסב את תשומת לבם לכך שהם זכאים להשבת מסי הנמל, או לפחות שהם זכאים לבקש
31 זאת, ובקשתם תיבחן. הסיבה שנקבה בה המצהירה מדוע אין מקום לפנות לכל אחד מהם היא
32 סיבה כלכלית: העדר משאבי כח אדם ומחשוב שיקל על הפניה (עמ' 103 שורה 31 עד עמ' 104
33 שורה 20).

34

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

- 1 לוט טענה כי רוב הכרטיסים נקנים באמצעות סוכנויות נסיעות, ועליהן מוטלת החובה ליידע
2 את הנוסע בכל נושא. כך מכח כללי יאטא וגם מכח ההוראות המפורשות הישירות של לוט (עמי
3 110 שורה 27 עד עמ' 111 שורה 26). אזכיר כי בענין כהן נ' אל על נקבע כי גם אם כרטיס הטיסה
4 נרכש באמצעות סוכנות, אין חברת התעופה יכולה להתנער מחובת ההשבה כלפיו (פסקאות 49-
5 47).
- 6 בנסיבות ענייננו לוט עצמה טענה שבדקה את טענות המבקש, והודיעה לסוכנות הנסיעות שעליה
7 להשיב לו את מסי הנמל (עמ' 185 שורה 22, ועמ' 143-144, 184-187). יתכן כמובן שקיימת
8 התחשבות כלשהיא בין חברת התעופה לבין סוכנות הנסיעות, אך אין בכך כדי להפחית מן
9 האחריות המוטלת על חברת התעופה. מכל מקום, לוט לא הרחיבה, ואין אפשרות לברר
10 לאשורה את מערכת היחסים בין השתיים בבקשת אישור זו, והאם יש בה כדי להשפיע על
11 חובותיה של לוט כלפי הנוסעים לענין השבת מסי הנמל. מכל מקום, ברור שלוט ראתה עצמה
12 בת סמכא, והורתה לסוכנות הנסיעות כיצד להתנהל בענין כספי מס הנמל.
13
- 14 36. לטענת לוט כי יתכן ששכרו של הנוסע ייצא בהפסדו מתשלום מסי הנמל, משום שכך יבוטל
15 כרטיס הטיסה הפתוח שלו: ניתן כמובן להתגבר על התוצאה הבלתי רצויה, על ידי מסירת מידע
16 מלא לנוסע, שיחליט בעצמו לאחר שכל הפרטים נודעו לו.
17
- 18 37. טענה נוספת של לוט היתה כי יתכן שבשל חובות ללוט בסופו של יום לא יוחזר ללקוח כספו.
19 לאו טענה היא: ככל נושא כלכלי אחר, הצדדים יערכו את התחשיב המלא והנכון, בידיעה מלאה
20 של שני הצדדים, והיתרה המגיעה לנוסע תשולם לו, ולא תהיה נעלמה בחשבונות לוט. בסופו
21 של יום מדובר בסכום שלוט מחזיקה בנאמנות עבור הנוסע או עבור הרשות. ודאי לא סכום
22 שמותר לה לגבות לעצמה ללא הודעה מפורטת למשלם.
23
- 24 38. משהודיעה לוט כי היא משיבה את מסי הנמל, לא ראיתי לבסס את עילת התביעה העיקרית על
25 הפרת חוזה, שכן לוט אמרה ועשתה, גם בענייניו של המבקש מס' 3: בחנה את טענתו, והורתה
26 לסוכנות הנסיעות להשיב לו את כספי מס הנמל. על כן קשה לייחס ללוט הטעיה או אף הפרת
27 חוזה, שכן אין סעיף בחוזה שמחייב אותה בהשבה אוטומטית.
28
- 29 לוט אמנם לא הפרה את החוזה, אך נראה שגם לא קיימה אותו בתום לב כדין. השאלה אם היה
30 על לוט להוסיף ולשלם את מסי הנמל מיזמתה או לכל הפחות להודיע לנוסעים על זכותם לפנות
31 ולקבל את ההשבה – מעידה לכאורה על חוסר תום לב בבצוע ההסכם בינה לבין לקוחותיה.
32 לקוח שאינו מודע לזכותו יתקשה לפנות ולבקש את מסי הנמל, בעיקר כאשר הוא אוחז בכרטיס
33 שלפי תנאיו אינו ניתן להשבה. קשה לצפות שמנקודת מוצא זו ידע הלקוח להבחין בין רכיבי
34 התשלום, שאינו זכאי להשבת חלקם הגדול (השוו: ע"א 8733/96 לנגברט נ' מ"י פ"ד נה(1))

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

- 1 פסקה 6 (1999); ת"צ 32204-08-12 סניוריטה נ' דור-אלון (27.10.2014)). בענין כהן נ' אל על
2 נקבע כי חובת ההודעה לנוסעים על אודות זכותם להחזר מסי נמל נובעת ככל הנראה מחובת
3 תום הלב שמצמיחה חובת גילוי ביחסים בין עוסק כזה לבין לקוחותיו (פסקה 51). אני מצטרפת
4 לדברים, ואוסיף כי בענייננו, לנוכח העדות מטעם לוט שלפיה פרטי הקשר עם הנוסע מצויים
5 בידיה בדרך כלל, לא ניכר קושי ממשי להודיע.
6
7 39. כזכור, המשיבות סבורות שאין חובה להשיב אוטומטית את מסי הנמל, וכי הלקוח רשאי
8 לבקשם, והחברה תשקול ותשיבנו דבר. כך נהוג לגבי תשלומי יתר ששלם אזרח לרשויות
9 המדינה (ת"צ (מחוזי מרכז) 15249-11-19 צדק פיננסי נ' מדינת ישראל – רשות המסים
10 (13.3.2021, כב' השופט בורנשטיין) (ערעור הוגש בע"מ 3494/21). נסיבותיו של אותו ענין
11 שונות, מתייחסות להוראת חוק שלפיה נדרש הנישום לפנות לרשות המס לקבלת השבה ככל
12 שהיא מגיעה לו, ומשום כך אין ללמוד ראייה מפסק דין זה.
13
14 40. יש לדחות את הסתמכות לוט על חוק שירותי תעופה, אשר קובע כי תשלום פיצויים שונים לפיו
15 יבוצע כעבור פרק זמן מיום הדרישה בכתב. בענייננו אין התייחסות בדין לסוג ההשבה הספציפי,
16 ולא נקבעו לגבי הוראות כלשהן. על כן יש לפעול לפי ההסכם בין הצדדים ועקרונות הדין.
17
18 41. כשם שלא ראיתי בהתנהלות לוט משום הפרת חוזה, כך אין לראות בה גם משום הטעיה,
19 שנטענה לפי סעיפים 2(א) בחוק הגנת הצרכן, 2(א)(21), 2(א)(13), והגדרתם עוולה בניזיקין לפי
20 סעיף 31 בחוק הגנת הצרכן.
21 המבקשים הוסיפו גם את עילות ההתרשלות והפרה חובה חקוקה – אך לא ראיתי מקום
22 להוסיף ולדון בכל העילות, משנתבקש רק סעד של השבה לפי כל אחת מהן (ע"א 2112/17
23 אחיאסף גרסט נ' נטוויז'ן בע"מ פסקה 51 (2.9.2018); רע"א 7142/15 פמה סוכנויות בע"מ נ'
24 משה רון פסקה 8 (24.1.2016)).
25
26 42. לוט אינה משיבה מיזמתה את מלא מסי הנמל ששלמו לה הנוסעים שלא טסו. אין צורך לרדת
27 לנבכי החישובים שערכו הצדדים בענין זה: ככל שייקבע כי עליה לפנות ולהשיב את הסכומים
28 מיזמתה, או לכל הפחות להודיע על כך לכל אחד מן הנוסעים הרלוונטיים – הסכום יחושב
29 באופן מתאים לעילה המאושרת. אין מקום לעשות כן בשלב זה.
30
31 43. אשר לטענה של לוט כי ניסתה להשיב את מיסי הנמל והמבקש מנע זאת בהתנהגותו: טענה זו
32 נדחתה בהחלטה שלפיה נדחתה בקשת חברות התעופה לסלק את בקשת האישור על הסף,
33 משום שקבלתה עלולה לחתור תחת רעיון הקבוצה המיוצגת בתביעה ייצוגית, ולרוקן אותו
34 מתוכן (פסקה 11 בהחלטה מיום 31.1.2021). בנסיבות ענייננו לא ראיתי לשנות מכך.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

תנאים לאישור תובענה ייצוגית

1

2

44. סעיף 8 (א) בחוק תובענות ייצוגיות קובע:

3

”(א) בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה:

4

(1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות

5

לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת

6

הקבוצה;

7

(2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת

8

בנסיבות הענין;

9

(3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל

10

בדרך הולמת; הנתבע לא רשאי לערער או לבקש לערער על החלטה

11

בענין זה;

12

(4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינהל

13

בתום לב.”

14

15

אין בהחלטתי לעיל כדי להכריע בשאלה מהי דרך הפעולה הנדרשת על פי דין: אם תשלום מיידי

16

של מסי הנמל שלא שולמו לרשות שדות התעופה ומוחזקים בידי לוט, או שמא פניה לכל נוסע

17

שלא נצל את כרטיס הטיסה שלו, תוך פירוט האפשרויות העומדות לפניו בדבר ההשבה. מכל

18

מקום ברי שלפחות פניה כזו, שמאפשרת ללקוח לקבל את מלוא המידע על זכויותיו מחויבת

19

הדין והמציאות. על כן אני קובעת שיש סיכוי סביר שהתובענה תתקבל לטובת חברי הקבוצה.

20

21

45. יש לדחות את טענת לוט כי הסכום השונה שיגיע לכל אחד מחברי הקבוצה פוגם באפשרות

22

לקבץ את חברי הקבוצה יחדו לקבוצה ייצוגית (ע"א 6887/03 רזניק נ' ניר שיתופי אגודה

23

ארצית שיתופית להתיישבות פסקה 27 (20.7.2010); רע"א 3425/16 אל על נתיבי אוויר

24

לישראל בע"מ נ' יונתן ברנד פסקה 16 (11.7.2016)). ככל שיהיה צורך בבירורים שונים, הם

25

ייערכו בנפרד, לכל אחד מחברי הקבוצה. וככל שלא תהיה משמעות לשאלת סיבת אי ההגעה,

26

או להתחשבות הנפרדת עם כל אחד מהם – ודאי שיש לראות בהם קבוצה בעלת עילת תביעה

27

משותפת, שיש סיכוי סביר לקבלה.

28

לאור התנהלות הצדדים עד כה אין סיבה להניח שענינם של חברי קבוצה לא ייוצג או לא ינוהל

29

בתום לב ולטובת הקבוצה.

30

31

לסיכום

32

46. בקשת האישור כלפי וויז נדחית, וכך גם תביעתו האישית של המבקש ממנה, בקשר למסי הנמל.

33

34

המבקש ישא בהוצאות וויז בגין הדיון, בסכום כולל של 36,000 ₪.

35

36

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

1 47. אני מאשרת את התובענה הייצוגית כלפי לוט, לפי הפרטים הבאים:

2 **הגדרת הקבוצה:** כל מי שרכש כרטיסי טיסה מלוט, ו/או באמצעות אחרים המורשים מטעמה,
3 לרבות בסוכנויות נסיעות, בשבע השנים שקדמו להגשת בקשת אישור זו, ולוט לא השיבה לו
4 את מיסי הנמל שגבתה עבור רשות שדות התעופה בישראל במקרים הבאים: (1) נוסעים
5 שביטלו את טיסתם ואשר לוט לא השיבה להם את מסי הנמל ששולמו על ידי הנוסעים; (2)
6 נוסעים שהחמיצו את טיסתם ולוט לא השיבה להם את מסי הנמל בעבור המקטעים שבהם לא
7 התייצבו הנוסעים.

8 **העילות:** הפרת חובת השליחות והנאמנות; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חובת תום הלב;
9 רשלנות; והפרת חובה חקוקה.

10 **הסעד שנתבקש:** השבת הסכום שנגבה בגין מיסי נמל.

11

12 48. לוט תישא בתשלום הוצאות המבקש מסי' 3 בשלב זה, בסכום של 36,000 ₪.

13

14 49. לוט תגיש כתב הגנה תוך 45 יום.

15

16 50. הצדדים יואילו להגיש נוסח מוסכם לפרסום ההחלטה תוך 10 ימים. המשיבה תפרסם את
17 ההודעה תוך 10 ימים מיום שתאושר על ידי, בשני עתונים יומיים נפוצים בשפה העברית. גודל
18 האותיות לא יקטן מ-3 מ"מ. כמו כן תפורסם ההודעה באתר האינטרנט של המשיבה למשך 45
19 יום מיום אישור נוסחה.

20

21 51. המזכירות תעביר עותק מפסק דין והחלטה אלו למנהל בתי המשפט, לשם רישום בפנקס
22 התובענות הייצוגיות.

23

24 52. לנוכח פרישתי הקרבה מבית המשפט מועבר הדיון בתביעה לכבי' השופטת יי מושקוביץ,
25 שתקבענה לפי יומנה.

26

27

28 ניתן היום, י"ט אלול תשפ"ב, 15 ספטמבר 2022, בהעדר הצדדים.

29

30

31

32

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"צ 15427-05-18 גורשומוב ואח' נ' Wizz Air Hungary ואח'

אסתר שטמר, שופטת

1
2

